

Op zoek naar evenwicht

In een gezondheidszorg waarin de behoeften en het welzijn van de patiënten centraal staan, zijn de medische behandeling en de verpleegkundige zorg een gemeenschappelijke onderneming, waarin artsen en verpleegkundigen elkaar nodig hebben.

Patiënten die behandeling of zorg weigeren, het reanimatiebeleid, vragen, over palliatieve zorg, over pijnbestrijding of palliatieve sedatie, patiënten die om euthanasie vragen, beslissingen over het al dan niet voortzetten van zeer belastende behandelingen, vragen over organisatorische kwesties: het zijn allemaal vragen waar beide disciplines mee te maken hebben en die vaak ook om een gemeenschappelijk gedragen antwoord vragen.

Voor de uitoefening van hun (onderscheiden) verantwoordelijkheden zijn artsen en verpleegkundigen op elkaar aangewezen, omdat de beslissing van de één consequenties kan hebben voor de ander. Het ligt dus voor de hand dat zij over de vragen die rijzen met elkaar overleggen. Voor dat overleg is het noodzakelijk dat ze de beschikking hebben over een gemeenschappelijk ethisch en terminologisch kader. Op die gemeenschappelijke taal is dit boek gericht.

In deze 2e geheel herziene druk wordt meer aandacht besteed aan bijvoorbeeld de moeilijkheden die zich voordoen m.b.t. informeel consent. We noemen er een paar:

- besluiten worden heel vaak niet op een duidelijk gefixeerd moment genomen
- patiënten hebben in een ziekenhuis vaak met veel verschillende hulpverleners te maken
- daardoor is niet altijd duidelijk wie waarover informatie moet geven en waarvoor toestemming moet vragen

Ook wordt aandacht gevraagd voor onderwerpen als privacy, geheimhouding en schriftelijke wilsverklaringen, het geven van informatie en besluitvorming, shared decision making. En natuurlijk is het hele boek geactualiseerd, op grond van o.a. de nieuwe richtlijn palliatieve sedatie, ontwikkelingen op het gebied van euthanasie bij dementerende en psychiatrische patiënten, etc.etc.

De theorie in dit boek wordt inzichtelijk gemaakt aan de hand van een groot aantal praktijkvoorbeelden. Daarbij wordt veel aandacht besteed aan vragen die voortkomen uit de grote sociale en culturele diversiteit van betrokken hulpverleners, patiënten en hun familieleden.